

Torka tårar med blågula handskar -
en kritisk diskursanalys av fyra artiklar av Jonas Gardell
utifrån teorin om homonationalism

Anjelika Kjellberg

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: höstterminen 2018

Handledare: Malin Arvidsson

Omfång: 12 556 ord

Abstract

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur Jonas Gardell i fyra debattartiklar, publicerade i *Expressen*, förstärker och anknyter till idén om en svensk nationell identitet och historia. Uppsatsens frågeställningar är: Hur utmanas och reproduceras idéerna om en nationell identitet och historia i fyra av Jonas Gardells artiklar som publicerats mellan åren 2014 och 2018? Har det skett någon utveckling i utmanandet och reproduktionen av dessa nationalistiska idéer mellan dessa år? Gardell valdes utifrån den diskursiva makt han innehar, och årsspannet 2014-2018 valdes då detta är en tid då riksdagspartiet Sverigedemokraterna har växt och en majoritet av artiklarna som ska analyseras förhåller sig till detta. De valda artiklarna är de som skrivits av Gardell mellan 2014 och 2018 som diskuterar en svensk identitet eller historia. Hans texter analyseras utifrån Jasbir K. Puar's teori om homonationalism, och genom metoden kritisk diskursanalys. Resultaten blev att det skett en viss utveckling mellan dessa år: de första texterna från 2014 och 2015 utmanar idén om en nationell identitet och historia, och de senare texterna från 2018 reproducerar samma idéer. Slutsatsen är att motståndet som görs mot Sverigedemokraterna i de senare artiklarna legitimerar idéer om en nationell identitet och historia.

Nyckelord:

Homonationalism, nationalism, rasism, homofobi, kritisk diskursanalys,

Innehållsförteckning

1	<i>Inledning</i>	3
1.1	<i>Problemformulering, syfte och frågeställningar</i>	4
1.2	<i>Material och avgränsningar</i>	5
1.2.1	<i>Primärmaterial</i>	5
1.2.2	<i>Sekundärmaterial</i>	7
1.2.3	<i>Källkritik</i>	9
1.3	<i>Forskningsetiska bedömningar</i>	9
1.4	<i>Centrala begrepp</i>	10
1.5	<i>En kort presentation av Sverigedemokraterna</i>	11
2	<i>Teori och metod</i>	13
2.1	<i>Teori</i>	13
2.2	<i>Metod</i>	15
2.2.1	<i>Ingång till CDA</i>	15
2.2.2	<i>Scheman för CDA</i>	16
2.3	<i>Metodologiska reflektioner</i>	18
3	<i>Litteraturoversikt och tidigare forskning</i>	19
4	<i>Analys av de fyra artiklarna utifrån metoden CDA</i>	21
4.1	<i>Den första artikeln</i>	21
4.2	<i>Den andra artikeln</i>	24
4.3	<i>Den tredje artikeln</i>	27
4.4	<i>Den fjärde artikeln</i>	31
5	<i>Resultat</i>	33
6	<i>Analys av de fyra artiklarna utifrån teorin om homonationalism</i>	35
7	<i>Sammanfattning och diskussion</i>	36
	<i>Referenser</i>	38

1 Inledning

Sverige har ett politiskt system som består av två olika block, ett block som för en politik som lutar mer åt vänster, och ett block som för en politik som lutar mer åt höger. Ett annat parti trädde in i riksdagen 2010: Sverigedemokraterna, som varken definierar sig som höger eller vänster, och menar att deras politik står för Sverige och den svenska kulturen.¹ Detta parti har mött motstånd - protester har anordnats, andra partiledare har ifrågasatt deras närvaro, och rörelser har skapats som till exempel "Vi är de 87 procenten!" (som hänvisar till valet 2014, när Sverigedemokraterna fick 13% av rösterna).²

Något som jag tänkt på under de senaste fyra åren har varit vilka av Sverigedemokraternas idéer om en nationell identitet och historia som bekräftas av deras motståndare, och om nationalstatens existens legitimeras i rörelser mot politiska partier som hävdar sig stå för just denna nationalstat. Denna tanke ledde mig in på en teori, som först formulerades av Jasbir K. Puar år 2007: homonationalism. I sin bok *Terrorist Assemblages - homonationalism in queer times* undersöker Puar fenomenet av hur gay och lesbiska amerikaner ökade sitt deltagande i nationalstaten efter terrordådet den elfte september 2001, genom en ökad patriotism, nationalism och rasism.³

Denna teori ledde mig in på en av Sveriges mest kända HBTQ-personer - Jonas Gardell. Han är författare, skribent och komiker, har vunnit bland annat en Guldbagge, och fått pris som både "Årets svensk" av nyhetsmagasinet Fokus och "Årets homo" på QX Gaygalan.⁴ Gardell är uttalat emot Sverigedemokraterna, och har skrivit ett antal artiklar som kritiserar dem. Men i läsningen av dessa artiklar märkte jag att det låg något annat under ytan,

¹ Pisoni, Johan. Väljarna uppfattar Sverigedemokraterna som ett högerparti. *SVT Nyheter*. 2017-07-07. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/valjarna-uppfattar-sd-som-ett-hogerparti>. (Hämtad 2019-01-08)

Sverigedemokraternas valmanifest 2018. 2018. <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Valmanifest-2018-1.pdf> (Hämtad 2018-12-21)

² Larsson, Erika och Nilsson, Carolina. Demonstranter stoppade SD-tal i Göteborg. *SVT Nyheter*. 2014-05-13. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/stokigt-pa-gotaplatsen-nar-sd-inleder-eu-vaalkampanj>. (Hämtad 2018-12-21),

Jonas Sjöstedt: "När jag tittar på dig Jimmie Åkesson, tänker jag på ett flaskskepp" [online video], 2013, Flygandedraketwitter, <https://www.youtube.com/watch?v=HANdci6OreM> (Hämtad 2018-12-21),

Du är en av 87 procent - ta ställning mot rasism. *Expressen*. 2014-09-15. <https://www.expressen.se/nyheter/val2014/du-ar-en-av-87-procent---ta-stallning-mot-rasism/>. (Hämtad 2018-12-21)

³ Puar, Jasbir. *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Durham, NC: Duke University Press, 2007.

⁴ Kirudd, Sara. Jonas Gardell: "Jag har levt ett liv värt att dö för". *Bohusläningen*. 2016-10-07. <http://www.bohuslaningen.se/kultur-n%C3%B6je/jonas-gardell-jag-har-levt-ett-liv-v%C3%A4rt-att-d%C3%B6-f%C3%B6r-1.3850647>. (Hämtad 2018-12-21)

men jag hade svårt att sätta fingret på det. Detta ledde mig till min metod - kritisk diskursanalys. Denna metod fokuserar på att analysera "the role of discourse in the (re)production and challenge of dominance", där dominans definieras som de sociala maktförhållanden som leder till social ojämlikhet.⁵

Det är min förhoppning att denna uppsats kommer att leda till en ökad reflektion bland kritiker av nationalistiska rörelser om vilka idéer det är som legitimeras.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Problemet som ska undersökas, med hjälp av teorin om homonationalism och metoden kritisk diskursanalys (hädanefter refererad till som CDA, vilket akronymen för det engelska uttrycket "critical discourse analysis"⁶) är hur nationalistiska idéer bekräftas av människor som gör motstånd mot och utmanar nationalistiska rörelser. Samtidigt fann jag det också intressant vad det är som osynliggörs och åsidosätts när detta motstånd görs. Därför valde jag att undersöka hur dessa idéer *både* mötte motstånd samt reproduceras i texterna, vilket gjordes med hjälp av metoden CDA.

Det finns ett antal anledningar till att artiklar skrivna av Jonas Gardell har valts. Den första anledningen är att många av hans texter är mycket retoriska, och är skrivna i formen av debattartiklar, vilket gör att de ofta är tydliga med sitt syfte, sin retorik och sin målgrupp. Den andra är de utmärkelser han har fått, varav två är speciellt intressanta för denna uppsats - utmärkelserna "Årets homo" och "Årets svensk".⁷ Han har fått pris både för att vara svensk, och för att vara en gay man. Han har fått mycket medial uppmärksamhet för de texter och böcker han skrivit utifrån sin position som en svensk, gay man som växt upp i Sverige på det sena 1900-talet. Han har blivit en integrerad del av det svenska - priset "Årets homo" delades ut av den svenska kronprinsessan Victoria.⁸ På grund av detta är det intressant att undersöka vilka nationalistiska idéer Gardell, i kritiserandet av nationalistiska rörelser, både utmanar och reproducerar.

⁵ van Dijk, Teun A. Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*. Vol 4(2) (1993): 249-283. s1-2.

⁶ Ibid.

⁷ Kirudd, Sara. Jonas Gardell: "Jag har levt ett liv värt att dö för". Bohuslänningen. 2016-10-07. <http://www.bohuslaningen.se/kultur-n%C3%B6je/jonas-gardell-jag-har-levt-ett-liv-v%C3%A4rt-att-d%C3%B6-f%C3%B6r-1.3850647>. (Hämtad 2018-12-21)

⁸ Engman, Pascal. Victoria möttes av gråt och jubel på QX-galan. *Expressen*. 2013-02-05. <https://www.expressen.se/noje/victoria-mottes-av-grat-och-jubel-pa-qx-galan/>. (Hämtad 2018-12-21)

Gardell har skrivit mycket om Sverige och Sverigedemokraterna, och därför har avgränsningar gjorts. Primärmaterialet som kommer att undersökas är fyra artiklar från årsspannet 2014 till 2018, som alla har skrivits av Gardell och publicerats av *Expressen*. Sverigedemokraternas framgångar under dessa fyra år har gjort att det varit en mycket passande avgränsning. Det är dock viktigt att hålla i minnet att endast fyra artiklar kommer att analyseras, och att dessa endast kan vara ett stickprov - de kan inte representera all utveckling som skett de senaste fyra åren.

Sverigedemokraternas framgång under dessa år är en kontext som är viktig för denna uppsats, och en annan anledning till att just metoden CDA har valts; denna metod innebär ett politiskt ställningstagande för den som utför analysen, då CDA innebär ett kritiskt granskande av de sociala eliter som har makt.⁹ Detta har även hjälpt mig att belysa vissa problem som uppkom tidigt i arbetsprocessen: vilken makt som bekräftas samtidigt som denna makt ifrågasätts.

Något som måste noteras innan undersökningen börjar: Gardells texter kommer att undersökas på grund av den ställning som deras författare har i det svenska samhället och den makt han har i de diskurser som förs kring HBTQ-frågor och svenskhet, och hur denna makt används. Denna uppsats ämnar inte att undersöka de ställningar som Gardell tar som privatperson, utan endast de uttalanden han gör som offentlig person i en tidning med mer än en miljon läsare per dag.¹⁰

Syftet med denna text är att undersöka om nationalistiska idéer blir legitimerade i artiklar som gör motstånd mot dem. De frågeställningar som denna uppsats ämnar att besvara är: Hur utmanas och reproduceras idéerna om en nationell identitet och historia i fyra av Jonas Gardells artiklar som publicerats mellan åren 2014 och 2018? Har det skett någon utveckling i utmanandet och reproduktionen av dessa nationalistiska idéer mellan dessa år?

1.2 *Material och avgränsningar*

1.2.1 *Primärmaterial*

Det primärmaterial som kommer att analyseras är fyra artiklar skrivna av Jonas Gardell i tidningen *Expressen* mellan åren 2014 till 2018. Anledningarna till att Gardell har valts har

⁹ van Dijk, 1993, s.4.

¹⁰ Expressen. 2018. <https://www.expressen.se/om-expressen/siffror-om-expressen/>. (Hämtad 2018-12-21)

redan redogjorts för ovan, men kort sagt är det för att han blivit utnämnd till både "Årets homo" och "Årets svensk" och är en person med mycket diskursiv makt i det svenska samhället.¹¹

En avgränsning som gjorts är att endast texter som Gardell publicerat i *Expressen* har valts, även om han skrivit texter på andra plattformar, till exempel Twitter. Denna bedömning har gjorts för att på sociala medier agerar Gardell utifrån sin position som privatperson - det är inte texter skrivna för en viss publik, som i sitt format är till för att läsas av alla, utan det är snarare åsikter som publiceras i ett öppet forum. När artiklar skrivs i *Expressen* är det artiklar som skrivs i en tidning, en plattform som är till för allmänhetens konsumtion av texter, istället för ett socialt medium. Detta har gjorts för att klargöra det faktum att det enda som analyseras i denna text är vissa artiklar, som är publicerade under en viss tid och i ett visst sammanhang, av en person med en viss diskursiv makt - inte författarens personliga ställningstaganden.

Tidningen *Expressen* har valts är för att det är på denna plattform som Gardell själv skriver sina texter; han rapporteras om och citeras i flera andra tidningar, men det är på *Expressen* som artiklarna han själv skrivit publicerats. Då Gardells texter ska analyseras utifrån perspektivet homonationalism, med metoden CDA, är det mest passande att det är texter som han skrivit själv som analyseras, inte referat eller citat.

Tidningen har även valts för att den är så pass tillgänglig för en stor publik - det är en tidning med mer än en miljon läsare per dag.¹² Det är dock viktigt att komma ihåg att det finns två sidor av tillgänglighet i detta fall: tidningen är tillgänglig för en person som vill läsa tidningen, men inte lika tillgänglig för en person som vill skriva i tidningen. Vem som helst med internet kan läsa tidningen, men inte vem som helst kan skriva i tidningen.

En anledning till att just tidsspännat 2014 till 2018 har valts är delvis för att det varit intressant att göra en analys av de texter Gardell skrivit som publicerats relativt nyligen, för att studien ska vara aktuell, men också på grund av den samhälleliga kontexten mellan dessa år. Både 2014 och 2018 har varit valår, och i båda valen har Sverigedemokraterna gått framåt från tidigare val.¹³ Denna kontext är viktig när en ska undersöka hur Gardells texter har

¹¹ Kirudd, Sara. Jonas Gardell: "Jag har levt ett liv värt att dö för". Bohuslänningen. 2016-10-07. <http://www.bohuslaningen.se/kultur-n%C3%B6je/jonas-gardell-jag-har-levt-ett-liv-v%C3%A4rt-att-d%C3%B6-f%C3%B6r-1.3850647>. (Hämtad 2018-12-21)

¹² Expressen. 2018. <https://www.expressen.se/om-expressen/siffror-om-expressen/>. (Hämtad 2018-12-21)

¹³ Valmyndigheten. 2018. <https://www.val.se/valresultat.html>. (Hämtad 2018-12-22)

förändrats. Fyra artiklar har valts, där en är publicerad några veckor efter valet 2014, en är publicerad 2015, en är publicerad sommaren 2018, och den sista är publicerad en knapp vecka innan valet 2018.¹⁴ Artiklarna har valts då de alla pratar extensivt om idén om en svensk identitet och/eller historia, samt diskuterar partiet Sverigedemokraterna. Gardell har skrivit andra texter som refererat till Sverige, eller varit i en svensk kontext, men de valda texterna är de artiklar han skrivit som tydligast tagit avstamp i ett motstånd mot nationalistiska rörelser som Sverigedemokraterna. Eftersom att endast fyra texter har valts kan det vara svårt att se på en utveckling över tid.

Den första texten som kommer att analyseras publicerades i *Expressen* den 30/9/14, och skrevs i respons till att Björn Söder (SD) valdes till andre vice talman i riksdagen. Den heter "Det farligaste som finns" och diskuterar en specifik svensk identitet.

Den andra texten som kommer att analyseras publicerades i *Expressen* den 21/8/15, och skrevs i respons till att Sverigedemokraterna fick 25% i vissa opinionsmätningar, och heter "Förhärdsas ej!". Denna artikel diskuterar också idén om en svensk identitet, men tar även upp konceptet av en gemensam svensk historia.

Den tredje texten som kommer att analyseras publicerades i *Expressen* den 3/7/18, och skrevs i samband med fotbolls-VM sommaren 2018, och heter "Det här laget berättar sagan om vårt Sverige". Denna artikel diskuterar en svensk identitet, och konceptet av en gemensam svensk historia.

Den fjärde texten som kommer att analyseras publicerades i *Expressen* den 3/9/18, och skrevs i respons till valet 2018, och heter "Vi är de verkliga Sverigevännerna". Den diskuterar den svenska identiteten, historien och vad denna betyder.

1.2.2 Sekundärmaterial

Det sekundärmaterial som kommer att användas när det kommer till teorin är framförallt Jasbir Puar's bok *Terrorist Assemblages: homonationalism in queer times*, där termen homonationalism introducerades för första gången. Denna bok diskuterar hur lesbiska kvinnor och gay män i USA mer aktivt började delta i nationalstaten genom en ökad

¹⁴ Gardell, Jonas. Det farligaste som finns. *Expressen*. 2014-09-30

Gardell, Jonas. Förhärdsas ej! *Expressen*. 2015-08-21.

Gardell, Jonas. Det här laget berättar sagan om vårt Sverige. *Expressen*. 2018-07-03. <https://www.expressen.se/kultur/det-har-laget-berattar-sagan-om-vart-sverige/> (Hämtad 2018-12-22)

Gardell, Jonas. Vi är de verkliga Sverigevännerna. *Expressen*. 2018-09-03. <https://www.expressen.se/kultur/vi-ar-de-verkliga-sverigevannerna/> (Hämtad 2018-12-22)

nationalism, patriotism och rasism efter terrordådet 11/9/01 i USA, och grundar sig i en amerikansk kontext.¹⁵

En annan relevant artikel för teorin som kommer att användas är *From Critique to Diagnosis, or, We Are All Homonational Now* av C. Heike Schotten, där hon följer utvecklingen av begreppet homonationalism.¹⁶ Tre andra artiklar kommer att användas i den tidigare forskningen, för att etablera forskningsläget och visa på den förändring som skett med begreppet homonationalism. Den första artikeln är *Cruising to Equality: Tourism, U.S. Homonationalism, and the Lesbian and Gay Family Market*, av Liz Montegary, som diskuterar amerikanska HBTQ-personers ökade konsumentkraft kopplat till homonationalism.¹⁷ Den andra artikeln är *White Gaze Saving Brown Queers: Homonationalism Meets Imperialist Islamophobia*, av Raihan Sharif, som undersöker de narrativ som asylsökande HBTQ-personer ofta känner sig tvingade att konstruera när de söker asyl och hur dessa samspelar med imperialistisk homofobi.¹⁸ Den tredje artikeln är *From 'saving women' to 'saving gays': Rescue narratives and their dis/continuities*, av Sarah Bracke, som undersöker hur subjektet för de imperialistiska räddningsnarrativen har förändrats både för vissa nederländska feminister och vissa nederländska politiker.¹⁹

När det kommer till metoden kommer två källor framförallt att användas. Den första är artikeln *Principles of critical discourse analysis*, av Teun A. Van Dijk, där metoden CDA introduceras och beskrivs. Den fokuserar på att både förklara vad syftet är med att göra CDA, och hur den som genomför en sådan ska förhålla sig till frågorna om politisk opartiskhet och den sociala kontexten som analysen görs i.²⁰

Den andra källan som kommer att användas för metoden är boken *How To Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*, skriven av David Machin och Andrea Mayr. Boken diskuterar på djupet vad det innebär att göra CDA, och går igenom exakt hur en sådan kan göras. Den är skriven som en praktisk genomgång av CDA, och

¹⁵ Puar, 2007, s. xxiv-xxv.

¹⁶ Schotten, C. Heike. From Critique to Diagnosis, or, We Are All Homonational Now. *International Feminist Journal of Politics*. Vol. 18, No. 3 (2016): 351–370. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/14616742.2015.1103061>

¹⁷ Montegary, Liz. Cruising to Equality: Tourism, U.S. Homonationalism, and the Lesbian and Gay Family Market. *WSQ: Women's Studies Quarterly*. Vol 45, No. 1 & 2 (2017): 203-220. DOI: <https://doi.org/10.1353/wsq.2017.0029>

¹⁸ Sharif, Raihan. White Gaze Saving Brown Queers: Homonationalism Meets Imperialist Islamophobia. *Limina*. Volume 21.1 (2015).

¹⁹ Bracke, Sarah. From 'saving women' to 'saving gays': Rescue narratives and their dis/continuities. *European Journal of Women's Studies*. Vol 19(2) (2012): 237–252. DOI: 10.1177/1350506811435032.

²⁰ van Dijk, 1993, s.4.

inkluderar en diskussion om hur metoden kan appliceras på visuella medier som till exempel TV. Boken har ett flertal exempel på hur varje separat del i CDA kan utföras.²¹ Då denna bok är mer än 200 sidor lång, kommer en kondenserad version av deras mall att användas.

1.2.3 Källkritik

Det primärmaterial som använts i uppsatsen är tidningsartiklar från tidningen *Expressen*, skrivna av Jonas Gardell. Artiklarna är inte rapporterade i det sättet att de berättar om en specifik händelse, utan de är snarare debattartiklar, i det avseende att de redogör för författarens egna åsikter och tankar, och därför är de i stora delar inte beroende av yttre källor. Artiklarna är skrivna av en privatperson, och de har uttalade syften - det är därför de ska analyseras.

De källor som använts till delen om den tidigare forskningen har mycket gemensamt: de är alla skrivna av forskare, i en akademisk miljö, och de syftar till att undersöka fenomenet homonationalism.

En källa som använts i denna uppsats är Sverigedemokraternas valmanifest. Detta är inte en källa som använts okritiskt, det är inte en källa som använts som faktakälla, då detta är ett politiskt manifest och kan vara tendentiöst. Anledningen till att denna källa har använts är att det var relevant att se hur Sverigedemokraterna beskriver sig själva och sitt syfte. Källan används inte som faktakälla på vad deras syfte är, utan som källa på hur de själva beskriver sitt syfte.

En källa som används senare för att ge en kort bild av Sverigedemokraternas historia och nutid är en kunskapsöversikt skriven av Martin Ericsson om rasism i Sverige.²² Denna källa är förhållandevis akademisk, och är någorlunda politiskt oberoende, i det att den inte tar en politisk ställning för ett visst parti, utan endast beskriver den svenska historien av rasism.

1.3 Forskningsetiska bedömningar

Flera forskningsetiska bedömningar har gjorts under undersökningen, och de kommer att redogöras för här.

²¹ Machin, David & Mayr, Andrea, *How to do critical discourse analysis: a multimodal introduction*. London, Sage, 2012.

²² Ericsson, Martin. *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige – en analyserande kunskapsöversikt*. Stockholm, Elanders tryckeri, 2016.

Den första bedömningen som gjorts är att i ord som har en historia av att vara derogativa och nedsättande ord mot vissa grupper av människor har vokalerna bytts ut mot asterisker. Orden kommer fortfarande att vara igenkänningsbara, men detta innebär att läsarna av denna uppsats inte ska behöva läsa ord som potentiellt kan vara traumatiska för dem.

De andra och tredje bedömningarna hör ihop, i det att de båda handlar om användningen av språk. Den andra bedömningen är att ordet "gay" kommer att användas istället för ordet "homosexuell". I Jasbir Puars bok används ofta det engelska ordet "gay" som ett adjektiv - "gay conservatives", "gay bars", o.s.v.²³ Det finns inget begrepp på svenska som direkt korresponderar till ordet "gay" - det finns ordet "homosexuell", som korresponderar till "homosexual", och ordet "queer", som inte översatts utan som blivit ett nytt ord på svenska. I denna uppsats kommer det dock vara ordet "gay" som används. Detta är eftersom att ordet "homosexuell" är ett ord med en mycket specifik historia, då det i Sverige fram till 1979 var en sjukdomsstämpel.²⁴ På grund av detta är det ett ord som inte alla HBTQ-personer är bekväma med. Det finns inget ord i svenska språket som korresponderar till ordet "gay", och därför kommer det ordet att användas i uppsatsen, i brist på bättre alternativ.

Den tredje bedömningen är att jag i denna uppsats kommer att översätta det engelska uttrycket "lesbians and gay men" till "lesbiska kvinnor och gay män", detta på grund av att även om det finns ett ord som omfattar båda dessa grupper ("homosexuell") är jag, som jag skrivit ovan, inte bekväm med att använda detta ord.

Den fjärde bedömningen som gjorts är att uppsatsen kommer att referera till "HBTQ-personer och icke-vita personer". Jag är medveten om att dessa två grupper inte är helt separata från varandra - alla HBTQ-personer är inte vita och alla icke-vita personer är inte cis och heterosexuella. Uttrycket används endast för att underlätta i läsningen.

1.4 Centrala begrepp

I denna uppsats kommer tre centrala begrepp att användas: nationalstat, nationalism, och nationalistiska idéer. Begreppet nationalstat definieras i Svenska Akademiens ordlista som en

²³ Puar, 2007, s. 43.

²⁴ Forum för Levande Historia. 2015. https://www.levandehistoria.se/hbtq/demonstranter_ockuperade_socialstyrelsen_i_protest_mot_sjukdomsstampel. (Hämtad 2018-12-23)

“stat som åtminstone till största delen bebos av ett enda folk”.²⁵ Nationalism betyder, enligt Nationalencyklopedin, ett “tankesystem som utgår från att det finns en speciell grupp, nationen, med vissa karakteristika, att de med nationen förknippade värdena och intressena är viktigare än andra kollektiva värden och intressen.”²⁶ Nationalistiska rörelser har ofta använt våld för att uppfylla kravet för en nationalstat: att det är en stat som bebos av ett folk.²⁷

Med nationalistiska idéer menas som sagt var att det finns en stat, som bebos av ett folk, som har en gemensam nationell identitet och historia. Nationalistiska rörelser har upprepade gånger i historien använt våld för att dessa idéer ska kunna genomföras.²⁸ Det finns en skillnad mellan att använda sig av nationalistiska idéer, och att vara aktiv i en nationalistisk rörelse. Det första är inte alltid sammankopplat med det andra, men det andra är ofta sammankopplat med det första. Legitimeringen av nationalistiska idéer måste inte innebära en aktivism inom nationalism, men en aktivism inom nationalism innebär ofta en legitimering av dessa idéer. Därför kan idéerna inte helt separeras från den ideologi som de kommer ifrån.²⁹

1.5 En kort presentation av Sverigedemokraterna

En kontext som är viktig att hålla i åtanke för denna text är riksdagspartiet Sverigedemokraterna, då många av Gardells texter skrivs i en politisk kontext där detta parti växer, och artiklarna gör motstånd mot det. Därför kommer Sverigedemokraterna att presenteras: deras historia, deras politik, samt några uttalanden från de som är politiskt aktiva i partiet.

För att ge en kort historia över partiet Sverigedemokraterna, kommer här en enkel beskrivning av partiets bakgrund. All fakta är hämtad från Martin Ericssons rapport *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige – en analyserande kunskapsöversikt*.

Sverigedemokraterna (SD) bildades 1988, och hade flera ledande aktivister och grundare, varav många av dessa hade tydliga kopplingar till den svenska nationalsocialistiska rörelsen, såväl den äldre som den yngre. De äldre grundarna hade ofta suttit på höga poster

²⁵ Svenska Akademiens Ordlista, nationalstat. 2009. <https://svenska.se/so/?id=35218&pz=7>. (Hämtad 2019-01-02)

²⁶ Nationalencyklopedin, nationalism. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nationalism> (Hämtad 2019-01-02)

²⁷ Svanberg, Ingvar och Zander, Ulf. Förintelsen. *Nationalencyklopedin*. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/fointelsen> (Hämtad 2018-12-22)

²⁸ Nationalencyklopedin, Rwanda. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/rwanda> (Hämtad 2019-01-09)

²⁹ Encyclopedia.com. 2016. <https://www.encyclopedia.com/international/legal-and-political-magazines/nationalist-movements> (Hämtad 2019-01-10)

inom antingen Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei eller Schutzstaffeln på 1940-talet, och vissa av dem hade deltagit frivilligt i Waffen-SS. Flera av de yngre grundarna, inklusive Sverigedemokraternas allra första partiledare, hade varit aktiva i det nazistiska partiet Nordiska Rikspartiet. Det fanns dock ingen tydlig gräns mellan de äldre och de yngre grundarna, mellan den rörelse som aktivt trodde på rasbiologi och den rörelse som ville in i riksdagen. På 1990-talet skedde det ofta att aktiva inom Sverigedemokraterna deltog i demonstrationer och liknande aktiviteter som organiserades av NSF (Nationalsocialistisk Front) och andra organisationer som också aktivt trodde på rasbiologi. Dessutom deltog många militanta och uniformerade nationalsocialister vid de offentliga möten och demonstrationer som Sverigedemokraterna anordnade, och många av dem använde nationalsocialistiska symboler som till exempel hakkors.³⁰

Som det beskrivits ovan har Sverigedemokraterna tydliga historiska kopplingar till nazistiska rörelser. För att se om dessa kopplingar fortfarande finns kvar i nutiden kommer ett utdrag ur Sverigedemokraternas principprogram (som antogs 2011) att presenteras:

Det finns dock också en nedärvd essens hos varje människa som man inte kan undertrycka i hur hög utsträckning som helst utan att det får konsekvenser. Delar av denna essens är gemensam för de flesta människor och annat är unikt för vissa grupper av människor eller för den enskilde individen. [...] Om det till exempel är så att en viss företeelse i olika varianter förekommit i nästan alla mänskliga samhällen i nästan alla tider, så menar vi att det är rimligt att anta att den på något sätt är kopplad till den mänskliga essensen.³¹

I detta citat kan kopplingar ses till nazisternas idé om rasbiologi - istället för att människan delas upp i "raser", pratas det nu om en "nedärvd essens" som inte kan undertryckas, och som är unikt för vissa människor.

Med detta citat och referatet ovan kan tydliga kopplingar till nazismen dras. För att komplettera dessa kopplingar kommer ett antal citat från Sverigedemokraternas sittande riksdagsledamöter, som talar om deras syn på HBTQ-personer och/eller icke-vita personer. Jimmie Åkesson, partiets ledare, skrev i en debattartikel i *Aftonbladet* att "Som sverigedemokrat ser jag [den växande muslimska minoriteten] som vårt största utländska hot

³⁰ Ericsson, Martin. *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige – en analyserande kunskapsöversikt*. Stockholm, Elanders tryckeri, 2016. s.8.

³¹ Sverigedemokraterna. Sverigedemokraternas principprogram 2011. https://sd.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogrammet2014_webb.pdf. 2011. s.8. (Hämtad 2018-12-23)

sedan andra världskriget.”³² Björn Söder, sittande riksdagsledamot, skrev i ett uttalande på sin blogg om festivalen Pride (som firar HBTQ-personer), att: “Dessa sexuella avarter är inte normala och kommer aldrig att vara normala.”³³ Martin Kinnunen, sittande riksdagsledamot, ursäktade sin partikollegas användande av ett rasistiskt skällsord med att säga, i en intervju med *Nyheter24*, att: “Traditionellt i Sverige så är n*g*r en färg.”³⁴

I och med Sverigedemokraternas historiska kopplingar till nazismen, och nutida rasistiska uttalanden, är det inte relevant att diskutera varför Jonas Gardell tar ställning emot dem utan endast hur detta ställningstagande görs.

2 Teori och metod

2.1 Teori

Den teori som kommer att användas i denna studie är teorin om homonationalism, som den formuleras av Jasbir Puar i sin bok *Terrorist Assemblages - homonationalism in queer times*. Då teorin har förändrats en del över tid kommer Schottens uppdelning av teorin att användas för att visa på vilken version av homonationalism som kommer att användas och varför.

Jasbir Puar skriver i sin bok *Terrorist Assemblages - homonationalism in queer times* om hur gay män och lesbiska kvinnor, efter terrordådet 11 september 2001 i USA, ökade sitt deltagande i nationalstaten, och beskriver hur homonationalism är en maskopi mellan homosexualitet och amerikansk nationalism som genereras både av den nationella retoriken kring patriotisk inkludering, och av HBTQ-personer själva.³⁵ Puar skriver om terrordådet 11/9, och hur den orientaliska bilden av “terroristen” är en diskursiv taktik som separerar amerikanska HBTQ-personer från den “Andre”, både den sexuella och den koloniala.³⁶

Homonationalism förändras sedan när Maya Mikdashi använder ordet, och det innebär istället idén att alla HBTQ-personer upplever, praktiserar och är motiverade av

³² Åkesson, Jimmie. Åkesson: Muslimerna är vårt största utländska hot. *Aftonbladet*. 2009-10-19. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/VRx8zd/akesson-muslimerna-ar-vart-storsta-utlandska-hot>. (Hämtad 2018-12-23)

³³ *Nationalencyklopedin*, priderörelsen. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/priderorelsen> (Hämtad 2019-01-02)

Stengård, Mikael. Hat-attacken mot Sveriges homosexuella. *Aftonbladet*. 2007-08-05. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/11nya9/hat-attacken-mot-sveriges-homosexuella>. (Hämtad 2018-12-23)

³⁴ Andersson, Matilda. SD: "Traditionellt i Sverige så är neger en färg". *Nyheter24*. 2011-11-28. <https://nyheter24.se/nyheter/inrikes/632702-sd-traditionellt-i-sverige-sa-ar-neger-en-farg>. (Hämtad 2018-12-23)

³⁵ Puar, 2007, s. 39.

³⁶ Ibid.

samma begär, och att deras politik är grundad i en förståelse som kopplar samman denna kärlek och dessa begär till en stabil identitet, och att denna stabila identitet är en grund som människor pratar från och gör politiska anspråk utifrån. Mikdashi kritiserar idén om att alla HBTQ-personer upplever homofobi på exakt samma sätt världen över. Istället för homonationalism är en teori som grundar sig i nationalism, har den omformulerats till att handla om hur en gay identitet skapas och vad den är.³⁷

Nästa förändring sker 2012 när Puar och Mikdashi tillsammans skriver en artikel som definierar homonationalism som hur rätten till, eller kvaliteten av länders suveränitet värderas efter hur länder behandlar sina gay män och lesbiska kvinnor.³⁸

Den definition av homonationalism som kommer att användas i denna uppsats är den första. Här går Puar in på djupet om hur lesbiska kvinnor och gay män för första gången inte exkluderas från nationen, utan hur en sanerad version av dem är inkluderade i nationalstaten och kan användas mot icke-vita personer.³⁹ Puar skriver om hur amerikanska politiker, för att kunna skapa en “vi-mot-dem”-situation när det gäller HBTQ-personer, sanktionerar vissa typer av HBTQ-personer för att sedan kunna demonisera andra. De HBTQ-personer som tillåts är de som ser ut som den normativa bilden av genomsnittsmedborgaren och betar sig som nationens lojala subjekt, och de HBTQ-personer som demoniseras porträtteras som okontrollerade terrorister vars existens är ett resultat av misslyckad heterosexualitet.⁴⁰

Puar sätter de rättigheter som HBTQ-personer vunnit i det tidiga 2000-talet i kontexten av “the War on Terror” och amerikansk imperialistisk expansion.⁴¹ Vidare skriver Puar om att, även om HBTQ-personer inte kan vara konventionella (heterosexuella) subjekt under nationalstaten, bör de (enligt nationalistiska idéer) däremot återskapa och imitera “the privileged racial norms (whiteness) of heteronormativity”.⁴²

Puar diskuterar en typ av historieskrivning som ofta visar sig i diskurser om gay män och lesbiska kvinnor: att dessa personer är de sista mottagarna av den typ av rättigheter som

³⁷ Mikdashi, Maya. Gay Rights as Human Rights: Pinkwashing Homonationalism. *Jadaliyya*. 2011-12-16. <http://www.jadaliyya.com/Details/24855/Gay-Rights-as-Human-Rights-Pinkwashing-Homonationalism>. (Hämtad 2018-12-23)

³⁸ Puar, Jasbir. The Golden Handcuffs of Gay Rights: How Pinkwashing Distorts Both LGBTIQ and Anti-Occupation Activism. *The Feminist Wire*. January 30. <http://thefeministwire.com/2012/01/the-golden-handcuffs-of-gay-rights-howpinkwashing-distorts-both-lgbtiq-and-anti-occupation-activism/> (Hämtad 2018-12-28).

³⁹ Puar, 2007, s. 43.

⁴⁰ Puar, 2007, s. 46-47.

⁴¹ Puar, 2007, s. 78.

⁴² Puar, 2007, s. 126.

redan “givits” av staten till icke-vita personer, och hon menar att denna diskurs skapar en queer vithetsnorm.⁴³ Hon skriver att:

This f(r)actioning of homosexuality with white racial, capital and citizenship privilege cleaves it away from other homosexual alliances it might otherwise encompass. These dynamics are fueled by uninterrogated racial and citizenship privileges and unacknowledged racism, xenophobia and nationalism in gay, lesbian and queer communities [...] ⁴⁴

Det är denna inriktning som kommer att användas när Gardells texter ska analyseras, inte de andra två, eftersom att syftet med denna uppsats är att undersöka hur nationalistiska idéer utmanas och reproduceras i Gardells texter, inte att undersöka globala diskurser om en gay identitet, och inte heller att diskutera länders suveränitet kopplat till hur de behandlar HBTQ-personer.

2.2 Metod

2.2.1 Ingång till CDA

Den metod som kommer att användas i denna uppsats är CDA, akronymen av det engelska uttrycket “critical discourse analysis”, såsom den beskrivs av Teun A. Van Dijk i artikeln *Principles of Discourse Analysis* och av David Machin och Andrea Mayr i sin bok *How To Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*.

Det CDA går ut på är att identifiera ramverken bakom en diskurs, att se maktstrukturerna. Vilka grupper tjänar på denna diskurs? Vilka osynliggörs? Vilken hegemoni, eller dominans, upprätthålls? Teorin är både praktisk i det att det finns en tydlig mall för hur en CDA ska gå tillväga, men även teoretisk, då den kan kopplas till andra teorier om ras, klass eller kön för att synliggöra vilken eller vilka av dessa strukturer som upprätthålls. CDA är politisk i det att den kräver att den som gör analysen tar ett avstamp i politiken - hen ska stå bakom de förtryckta, och lägga fokus på de eliter som genom diskurser behåller sin makt.⁴⁵

⁴³ Puar, 2007, s. 118.

⁴⁴ Puar, 2007, s. 128.

⁴⁵ van Dijk, 1993, s. 4.

2.2.2. Scheman för CDA

Van Dijks schema för att utföra CDA består av två delar: den första är det diskursiva ramverket, och den andra är de diskursiva strategierna. Den första delen handlar om textens kontext, genre, de etablerade kommunikativa handlingarna i situationen, samt deltagarnas positioner och roller. Den centrala frågan är vilken kontext som talet eller texten befinner sig i.⁴⁶ Den andra delen är de diskursiva strategierna, och här är den centrala frågan vad det är som sägs och hur.⁴⁷

Det första schemat som van Dijk utformat ser ut på följande sätt:

Det diskursiva ramverket

1. Textens kontext.
2. Genre.
3. Kommunikativa handlingar och regler för social interaktion.
4. Deltagarnas positioner och roller: tex konservativ, man, vit osv.⁴⁸

De diskursiva strategierna

1. Argumentation.
2. Retoriska figurer.
3. Lexikal stil.
4. Historieberättande.
5. Strukturell betoning av "deras" negativa handlingar.
6. Citerandet av trovärdiga källor.⁴⁹

Det andra schemat ser lite annorlunda ut, då detta är ett schema som jag, författaren till denna uppsats, har sammanställt genom att använda strukturen från Andrea Mayrs och David Machins bok *How To Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*, kapitel för kapitel, inklusive underrubriker. Det är inte bearbetat, utan bokens rubriker och underrubriker (som handlar om att göra CDA på text) är endast översatta från engelska till svenska.

Schemat ser ut på följande sätt:

⁴⁶ van Dijk, 1993, s. 22-26.

⁴⁷ van Dijk, 1993, s. 16.

⁴⁸ van Dijk, 1993, s. 22-26.

⁴⁹ van Dijk, 1993, s. 16.

1. Aktiva val. Kapitlet diskuterar kontrasterande bilder, samt urskiljningen av ideologier och makt i text.
2. Semiotiska val. Kapitlet tar upp överdriven beskrivning, det som inte sägs, motsättningar och en blandning av formellt och informellt språk.
3. Verb. Kapitlet tar upp de fem olika typerna av verb: neutrala strukturverb, meta-propositionella verb, metalinguistiska verb, deskriptiva verb, samt transkriptiva verb.
4. Representation av människor. Kapitlet tar upp operonifiering gentemot personifiering, kollektivering gentemot individualisering, specificering gentemot generalisering, nominalisering gentemot funktionalisering, titulering, anonymisering, objektivering, aggregation, dikotomier och suppression.
5. Representation av handling. Kapitlet tar upp transitivitet, de sex olika typerna av processer gällande verbanvändning, adjunkter (vilka grupper som porträtteras som att göra saker aktivt och vilka som porträtteras att göra saker passivt), grammatisk positionering av handlingar, aktiva och passiva verb, samt aktioner som är representerade i det abstrakta.
6. Nominalisering och förutsättande. Kapitlet diskuterar de många problemen med nominaliseringar, och analyserar det som förutsätts i texter.
7. Retorik och metaforer. Kapitlet analyserar användandet av metaforer i texten, och identifierar fem typer av retoriska verktyg: överdrifter, personifiering och objektivering, metonymi, synekdoke samt signalering av metaforer.
8. Modalitet och gardering. Kapitlet diskuterar gardering i texter, samt tre olika typer av modalitet: epistemisk modalitet, deontisk modalitet, samt dynamisk modalitet.⁵⁰

Inte alla delar av schemat kommer att användas i analysen, utan endast de mest relevanta delarna, vilka visade sig vara kontrasterande bilder, semiotiska val, kollektivering, personifiering, funktionalisering, dikotomier, suppression, transitivitet, aktiva och passiva verb, förutsättande, samt synekdoke. Alla dessa begrepp kommer att förklaras löpande i analysen. De delar som inte var relevanta för analysen var till exempel punkt nummer tre, om verb, då den oftast exemplifierades i Machin och Mayrs bok genom tidningsrapportering som skulle framstå som objektiv, men hur makt fortfarande etablerades genom användningen av

⁵⁰ Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s.1-15.

vissa verb.⁵¹ Då Gardells artiklar är debattartiklar, som inte gör anspråk på att rapportera nyheterna objektivt, visade sig denna del vara irrelevant. De delar av schemat som visade sig vara mer relevanta valdes då det fanns förhållandevis tydliga exempel på dem i någon av de fyra texterna.

2.3 Metodologiska reflektioner

CDA har valts som metod för denna uppsats då denna metod syftar till att synliggöra dolda mönster i en diskurs, vilket stämmer väl överens med teorin som valts, homonationalism, som till stor del handlar om att synliggöra den makt som vissa grupper (specifikt vita lesbiska kvinnor och gay män) besitter kopplat till nationalism. Ytterligare en anledning till att CDA har valts är att denna metod innebär ett politiskt ställningstagande, vilket passar då denna uppsats till stor del kommer att diskutera politiska ideologier som till exempel nationalism.

I denna uppsats har det aktiva valet gjorts att endast använda den första delen av van Dijks schema för CDA i denna analys, och inte den andra. Detta är för att Machin och Mayrs bok i huvudsak diskuterar hur en gör CDA utifrån premisserna i det andra schemat, och att använda båda två skulle innebära onödig upprepning. Det andra schemat är dessutom mer utförligt, vilket innebär att en mer djupgående analys kan utföras. Den första delen av van Dijks schema kommer dessutom endast att användas en gång, då alla texter som valts av Gardell befinner sig inom samma ramverk - det är samma person som författat texterna, på samma plattform.

Det andra metodologiska valet som gjorts är att uppsatsen tagit avstamp i ett motstånd mot partiet Sverigedemokraterna. Detta har gjorts för att, som redogjorts för ovan, Sverigedemokraterna står för rasistiska värderingar, men också för att en rimlig analys av Gardells artiklar ska kunna göras: om det faktum att han tar ställning mot partiet måste analyseras, kommer det att försvåra utförandet av analysen. Mycket av CDA är beroende av en politisk kontext eller ett politiskt ramverk, som influerar en texts produktion och mottagande. Att endast ifrågasätta den politiska kontexten och det ramverket som texterna har producerats i kommer inte att leda till en gångbar analys - det är mycket mer givande att analysera *hur* detta ställningstagande gjorts i den politiska kontext som texterna befinner sig i.

⁵¹ Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 59-60.

3 *Litteraturöversikt och tidigare forskning*

I denna uppsats har ett antal artiklar använts för att etablera forskningsläget och för att bekanta mig med teorin homonationalism. I denna del kommer samma disposition som C. Heike Schotten har i sin artikel att användas, för att kartlägga utvecklingen av teorin och begreppet.⁵² Artiklarna har valts efter hur centralt begreppet homonationalism har varit i studierna, och efter hur författarna av studierna har använt begreppet.

Den första artikeln heter *Cruising to Equality: Tourism, U.S. Homonationalism, and the Lesbian and Gay Family Market*. Denna text är publicerad 2017, av Liz Montegary. Det är en fallstudie om Rosie O'Donnells "gay familjekryssningar", och den används för att illustrera hur konsumtion stärkte lesbiska och gay mäns deltagande i nationalstaten (genom en ökad nationalism och konsumtionskraft) efter 11/9. Dessa kryssningar marknadsfördes som kryssningar som var exklusiva för gay familjer, och inriktade sig på den nya marknaden som uppkommit för HBTQ+personer. Själva studien grundar sig både i författarens personliga erfarenheter men även i dokumentärfilmen som gjordes om dessa kryssningar.⁵³

Sättet som texten använder teorin homonationalism är inte bara genom att analysera den historiska kontexten för dessa kryssningar (speciellt kopplat till hur den globala Syd ofta porträtteras som ett homoerotiskt paradiset), men även genom att koppla HBTQ-frågor till en växande marknad. Därför är denna text ett bra exempel på, som Schotten definierar det, homonationalism 1, där fokuset ligger på det amerikanska samhället efter 11/9 och hur HBTQ+personer kan tjäna på att upprätthålla nationalistiska idéer, ofta genom att dra nytta av en ökad konsumentkraft.⁵⁴

Den andra artikeln heter *White Gaze Saving Brown Queers: Homonationalism Meets Imperialist Islamophobia*, och den är publicerad 2015 av Raihan Sharif, och använder teorin om homonationalism. Denna text analyserar flera fall av HBTQ+personer som sökt asyl i västerländska länder, och hur de globala diskurserna om en gay identitet påverkar dessa fall, samt hur de ofta innebär en förstärkning av en homonationalistisk ideologi.⁵⁵

De tre fall som undersöks i artikeln är ett gay muslimskt par från Bangladesh som sökt asyl i Australien, en indisk gay man som sökt asyl i Australien, samt en gay muslimsk

⁵² Schotten, 2016, s. 2.

⁵³ Montegary, 2017, s. 3.

⁵⁴ Schotten, 2016, s. 7.

⁵⁵ Sharif, 2015, s. 1.

man från Bangladesh som sökt asyl i USA. Texten visar på hur många icke-vita HBTQ-personer känner sig tvungna att fabricera en historia som passar in i homonationalistiska eller rasistiska narrativ. Sharif menar att detta är på grund av Västs teleologiska diskurser, i kombination med den utbredda islamofobin.⁵⁶

Homonationalism används i denna text på det andra sättet som Schotten definierat det, homonationalism 1.5, som Schotten menade definierades av Maya Mikdashi. Detta innebär idén att alla HBTQ-personer upplever, praktiserar och är motiverade av samma begär, och att deras politik är grundad i en förståelse som kopplar samman denna kärlek och dessa begär till en stabil identitet, och att denna stabila identitet är en grund som människor pratar från och gör politiska anspråk.⁵⁷ Till skillnad från texten ovan, tar denna artikel varken upp det amerikanska politiska landskapet efter 11/9, eller konsumentkraft, utan om västerländska narrativ om hur en gay identitet “ska” se ut, och analyserar den globala diskursen om identitetskapande.

Den tredje artikeln heter *From ‘saving women’ to ‘saving gays’: Rescue narratives and their dis/continuities*, och är skriven 2012 av Sarah Bracke, och använder teorin om homonationalism. Texten analyserar likheterna och skillnaderna hos feministisk politik och gay politik efter 1989 och är grundad i en nederländsk kontext. Texten undersöker retoriken hos vissa nederländska feminister och HBTQ-aktivister, och hur den speglar en ökande homonationalism. Den visar på att subjektet i narrativet om att icke-vita personer ska räddas från sina kulturer av vita personer har förändrats, från att ha den muslimska kvinnan i rampljuset, till den muslimska HBTQ-personen. Texten diskuterar både de koloniala och imperialistiska föreställningar som påverkat och fortsätter att påverka detta narrativ, samt analyserar frågan utifrån ett homonationalistiskt perspektiv.⁵⁸

Denna artikel använder homonationalism på det tredje sättet, homonationalism 2, som handlar om hur, till skillnad från i den koloniala perioden, när länders kapacitet för suveränitet bedömdes utifrån hur väl kvinnor behandlades i landet i fråga, så bedöms länders kapacitet för suveränitet idag efter frågan: hur väl behandlas era gay män och lesbiska

⁵⁶ Sharif, 2015, s. 5.

⁵⁷ Mikdashi, Maya. Gay Rights as Human Rights: Pinkwashing Homonationalism. *Jadaliyya*. 2011-12-16. <http://www.jadaliyya.com/Details/24855/Gay-Rights-as-Human-Rights-Pinkwashing-Homonationalism>. (Hämtad 2018-12-23)

⁵⁸ Bracke, 2012, s. 1.

kvinnor?⁵⁹ Teorin används i artikeln för att visa på hur subjektet, stereotypen av den förtryckta i den globala Syd har förändrats från en kvinna till en HBTQ-person.

Det som tas med in i den egna studien från dessa texter är en ökad förståelse för det nutida forskningsläget och för hur en studie kan göras som analyserar sitt primärmaterial utifrån perspektivet av homonationalism. Efter läsandet av dessa texter har en ökad förståelse getts för hur uttrycket har förändrats över tid, och för vikten av att definiera vilken inriktning av ordet det är som används. Artiklarna målar en tydlig bild av utvecklingen av begreppet homonationalism, och vad det betyder för olika personer. En vidare diskussion skulle kunna föras gällande vad det betyder för teorin att den förändrats på så olika sätt på endast 12 år.

4 *Analys av de fyra artiklarna utifrån metoden CDA*

I denna analys ska fyra av Jonas Gardells texter undersökas och analyseras utifrån metoden CDA, för att se hur nationalistiska idéer både utmanas och reproduceras, samt för att se om det skett någon förändring mellan åren 2014 till 2018. Självklart kommer detta att vara en mycket liten studie, och studiens resultat kommer endast att kunna vara svar på uppsatsens specifika frågeställningar, då endast fyra artiklar kommer att analyseras. Alla artiklar diskuterar idén om en nationell identitet eller historia. Analysen kommer att följa samma disposition som visats i metoden - först kommer citat från texten att analyseras utifrån den första delen av van Dijks schema, och sen kommer de att analyseras efter Machin och Mayrs schema. Den första delen av van Dijks schema kommer endast att skrivas en gång, när den första texten ska analyseras, då det diskursiva ramverket är detsamma för alla artiklar.

4.1. *Den första artikeln*

Den första texten publicerades i *Expressen* den 30/9/14, och skrevs av Gardell i respons till att Sverigedemokraten Björn Söder valdes in som andre vice talman.⁶⁰

Textens kontext är att det är en debattartikel skriven i tidningen *Expressen*. Detta är en tidning som både publiceras på papper och på internet. Det är en tidning med i snitt 2,6

⁵⁹ Puar, Jasbir. The Golden Handcuffs of Gay Rights: How Pinkwashing Distorts Both LGBTIQ and Anti-Occupation Activism. *The Feminist Wire*. January 30. <http://thefeministwire.com/2012/01/the-golden-handcuffs-of-gay-rights-howpinkwashing-distorts-both-lgbtiq-and-anti-occupation-activism/> (Hämtad 2018-12-28)

⁶⁰ Gardell, Jonas. Det farligaste som finns. *Expressen*. 2014-09-30.

miljoner läsare per dag, vilket innebär att det är en plattform som många människor har tillgång till, på det sättet att den inte är en diskussion i riksdagen, där endast politiker tillgång till rummet. Den är dessutom gratis, och den finns på nätet, vilket innebär att det finns få restriktioner för potentiella läsare. Det är dock också en plattform som väldigt få personer har tillgång till, på det sättet att det inte är vem som helst som får skriva i tidningen.

Textens genre är att det är en tidningsartikel. Detta innebär vissa grundregler om formalia, men det är inte lika tydliga regler och konventioner som det finns för exempelvis en essä. Det finns inga tydliga kommunikativa handlingar.

Något som tydligt kan urskiljas är deltagarens position och roller. Gardell är vit, cis och man, vilket stärker hans diskursiva makt; med de priser han vunnit och den mediala uppmärksamhet han fått har han också möjligheten att representera alla HBTQ-personers åsikt (trots att han inte som enskild individ kan representera tusentals människor). Det är delvis på grund av denna uppmärksamhet som han fått tillgång till denna plattform, vilket stärker hans diskursiva makt. Denna kontext är samma för alla artiklar, och kommer därför inte att upprepas igen.

För att övergå till Machins och Mayrs schema kan en se att det sker ett aktivt val att måla upp två kontrasterande bilder: först Sverige i historien, som agerat rasistiskt, och sedan Sverige i nutiden, som är tolerant men skört.

Det jag emellertid har svårast att förstå är alla människor som säger att denna utveckling mot det intoleranta och fördomsfulla är något "osvenskt". Alla dessa utrop om att "Jag känner inte igen mitt land!" Herregud, det rasbiologiska institutet var en svensk uppfinning som mer eller mindre kopierades av de tyska nazisterna! [...] Vilket Sverige är det ni inte känner igen? Det är ju snarare toleransens och mångfaldens Sverige som är nyfödd och skört.⁶¹

Nästa del är semiotiska val, vilket innebär en undersökning av de ord som används, och vilka ordval som görs.⁶² Detta sker; det förekommer visserligen inte i någon större utsträckning överdriven beskrivning eller motsättningar, men något som förekommer är en blandning av formellt och informellt språk, med å ena sidan passiva verb, vilket enligt Machin och Mayr är

⁶¹ Ibid.

⁶² Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 37-47.

en typ av formellt språk, och å andra sidan, ord som "Herregud!".⁶³ Det förekommer inte heller i någon större utsträckning de olika typer av verb som Machin och Mayr redogör för.

Något som dock kan ses i det följande citatet är från den fjärde punkten i schemat: kollektivisering, vilket är när en grupp människor omnämns som en entitet.

Det J med vilket judarnas pass stämplades i Nazityskland tillkom på svensk begäran för att man skulle ha lättare att identifiera de judar som försökte ta sig in i landet!⁶⁴

Gardell refererar till de judiska personer som försökte ta sig in i Sverige som "judarna", vilket är ett tydligt exempel på kollektivisering.

Det målas tydligt upp dikotomier i texten, vilket kan ses på användandet av ordet "vi" i det följande citatet:

I Sverige tvångssteriliserades tusentals och åter tusentals människor mot sin vilja för att vi i den sociala ingenjörskonstens namn skulle framavla en så stark och livsduglig "svensk" ras som möjligt!⁶⁵

I denna kontext används ordet för att beskriva svenska statens handlingar på 1900-talet, något som Gardell inte själv deltog i eller var ansvarig för. Trots detta används ordet "vi" då Gardell likställer sig själv med en svensk identitet, och därmed svenska staten och dess historia. Med detta pronomen verkar författaren indikera att läsarna av texten har en sådan svensk identitet.

Suppression (det i en text som inte nämns) är relevant för denna text, då något som inte tas upp i denna artikel, som redogör för svenska statens nekande av rättigheter till människor, är att Sverige förtryckt och fortsätter att förtrycka sitt urfolk, samerna.⁶⁶ I en text som ämnar att diskutera rättighetskränkningar i den svenska historien, är koloniseringen av Sápmi inte nämnd. Samtidigt som det är viktigt att se att en debattartikel är relativt kort, och att Gardell inte kunde ta upp alla rättighetskränkningar i Sveriges historia, är det också

⁶³ Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 42-47.

⁶⁴ Gardell, Jonas. Det farligaste som finns. *Expressen*. 2014-09-30.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ *Nationalencyklopedin*, samer. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/samer> (Hämtad 2018-12-27)

relevant att se att koloniseringen av samerna är en mycket central del i den svenska historien, då den handlar om territoriella gränser, ett centralt koncept inom nationalismen.

För att övergå till en diskussion om transitivitet (vilket enligt Machin och Mayr innebär undersökningen av användningen av verb i en text), eller aktiva gentemot passiva verb, kan det tydligt ses i de ovanstående citaten att det nästan bara är passiva verb som används: “kopierades”, “stämplades” och “tvångssteriliserades”.⁶⁷ Trots att nästan allt som Gardell beskriver innefattar något slags våld, så beskrivs det inte med aktiva verb, utan passiva. Enligt Machin och Mayr innebär detta oftast att aktören och dess handlingar porträtteras i ett positivt ljus, vilket är intressant, då texten ämnar att kritisera aktören svenska staten.⁶⁸

Då det inte finns några nämnvärda nominaliseringar eller förutsättanden, övergår analysen till punkten om retorik och metaforer. En tydlig metafor som används är:

Det är ju snarare toleransens och mångfaldens Sverige som är nyfödd och skör.⁶⁹

Med orden “nyfödd och skör” framkallas bilden av ett spädbarn, av något som måste skyddas och vårdas.

Modalitet är inte heller relevant till denna text då den inte uppmanar till handling.

Sammanfattningsvis verkar texten försöka beskriva att idén om en svensk historia och identitet som något som är separat från rasism och fascism inte är byggd på fakta, utan är en fabricering. Den menar att den svenska mångfalden och toleransen är något som vunnits efter år av kamp, inte något som är naturligt. Textens ideologi verkar vara en som utmanar några fundamentala nationalistiska idéer: att det finns en bra och gemensam nationell identitet och historia.⁷⁰

4.2 *Den andra artikeln*

⁶⁷ Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 105.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Gardell, Jonas. Det farligaste som finns. *Expressen*. 2014-09-30.

⁷⁰ *Nationalencyklopedin*, nationalism. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/nationalism> (Hämtad 2018-12-29)

Den andra texten publicerades i *Expressen* den 21/8/15, och skrevs i respons till att Sverigedemokraterna i vissa mätningar fick 25% av rösterna. I denna text målas det upp kontrasterande bilder, specifikt rörande Sverige och bilden av den svenska historien:

Far rodde och mor var fortfarande rar. När Jan Lindblad visslande imiterade exotiska fåglar lyssnade hela svenska folket. Det var på sätt och vis en tydlig värld med en Berättelse som på ett självklart sätt uteslöt samtliga andra berättelser, och ville du tillhöra den måste du också anpassa dig. [...] Men sanningen är naturligtvis att den gamla, goda tiden inte var särskilt god. Och tydligheten var på bekostnad av allt som beskars, togs bort eller osynliggjordes. För den där världen med två tv-kanaler, tre radiostationer och en Ingemar Stenmark som jag växte upp i, var också en värld där det var tillåtet att våldta sina fruar och slå sina barn.⁷¹

Det finns två kontrasterande bilder - å ena sidan, det Sverige som befinner sig i det kollektiva medvetandet, en historia om trygghet, och å andra sidan, den historia om Sverige som göms undan. Genom att hänvisa till svenska barnböcker och kända radioprogram byggs en bild av ett tryggt och litet land upp, och denna bild kontrasteras med det faktum att, samtidigt som detta radioprogram sändes, var våldtäkt inom äktenskapet tillåtet.⁷²

Det följande citatet är ett tydligt exempel på semiotiska val:

En värld där "finnar" slogs med kniv, "z*g*n*re" var tjuvar och "turk på burk luktade urk". Svarta var "n*gr*r" som luktade konstigt men hade rytmen i blodet.⁷³

Gardell citerar andras användande av rasistiska skällsord om grupperna romer och afrosvenskar, och dessa ord verkar användas medvetet för att framkalla en känslomässig reaktion hos läsarna. I och med att orden är i samma artikel som ord som framkallat (för vissa personer) trygghet, i och med referensen till svenska barnböcker, kan detta ses som ett exempel på motsättningar i texten. I den första texten kontrasteras formellt språk med informellt språk - här kontrasteras informellt språk med ett nedsättande språk, förmodligen

⁷¹ Gardell, Jonas. Förhäradas ej! *Expressen*. 2015-08-21.

⁷² Hammer, Bertil & Wallgren, Andrew, Första läseboken: Med originalteckn, 27. uppl., Bonnier, Stockholm, 1929

Nationalencyklopedin, Jan Lindblad. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jan-lindblad> (Hämtad 2018-12-27)

Bergenheim, Åsa. *Brottet, offret och förövaren: vetenskapens och det svenska rättsväsendets syn på sexuella övergrepp mot kvinnor och barn 1850-2000*. Stockholm, Carlsson, 2005.

⁷³ Gardell, Jonas. Förhäradas ej! *Expressen*. 2015-08-21.

för att visa på dessa två bilder av den svenska historien. Detta citat kan även ses som ett exempel på kollektivisering - afrosvenskar, sverigefinnar och romer refereras till som entiteter, inte som personer.

I texten målas det upp dikotomier, vilket kan ses i följande citat:

Om "invandrare" berättades det att de rev upp parketten i lägenheterna för att odla potatis och att de hade höns och grisar i hemmen, och vi ryste och skakade på huvudet åt sådana historier.⁷⁴

Ett tydligt "vi" och "de" konstrueras här. "Vi" är vita personer, som bott i Sverige hela sina liv, som berättar skräckhistorier om "de", som representeras av "invandrare". Gardell identifierar sig själv och sina läsare med ett kollektivt "vi" som betett sig rasistiskt. Detta verkar göras medvetet när resten av texten tas in - kanske för att den publik som Gardell riktar sig mot i denna text är just de som röstar på Sverigedemokraterna, som längtar tillbaka efter en gemensam historia, och inte de som behandlats illa av Sverige i det förflutna. Det Gardell verkar vilja lyfta är att detta förflutna inte ska romantiseras.

Här finns det drag av suppression - i en redogörelse över den svenska historieskrivningen, och de grupper som förtryckts i berättelsen om det svenska, nämns fortfarande inte Sveriges samiska urbefolkning, som utsatts för förtryck under samma tidsperiod som Gardell diskuterar.⁷⁵

För att övergå till punkten om transitivitet, kan en i denna text se att det till stor del används aktiva verb, vilket det första citatet är ett tydligt exempel på. I citatet används verb som "uteslöt", "våldta" och "slå". Dessa aktiva verb verkar användas för att visa att alla de rättigheter som blev kränkta av Sverige, kränktes av aktörer som har ett ansvar för sina handlingar. Denna verbanvändning verkar visa på tanken att Sverige och det svenska folket inte endast var passiva aktörer när människors rättigheter kränktes, utan aktivt agerade på våldsamma sätt.

Då det finns ganska få nominaliseringar i texten, kan en gå vidare till vad det är som förutsätts i texten. Det som ofta förutsätts är en slags kännedom om svensk historia som inte alla är bekanta med, vilket kan ses i det första citatet - det förutsätts att läsarna av texten

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ *Nationalencyklopedin*, samer. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/samer> (Hämtad 2018-12-27)

förstår kopplingarna till gamla svenska böcker och radioprogram. Det förutsätts också att det svenska folket är en enhetlig enhet, som alla tycker samma sak, vilket kan ses i det följande citatet:

Det som hände där hände inte här, i vår värld, i vår berättelse. Vi var stolta över det. Vi var neutrala. Alliansfria. Vi var varken eller. Eller med det uttryck som jag själv myntade i mitten av 1990-talet: Vi var Mellanmjölkens land.⁷⁶

Det förutsätts att hela svenska folket hade samma åsikter. Detta verkar dock göras medvetet, då detta förutsättande ifrågasätts senare i texten, när Gardell kritiserar bilden om en enhetlig svensk historia.

I det ovanstående citatet finns ett tydligt exempel på en metafor: "Mellanmjölkens land". Denna metafor ska implicera att Sverige var, i historien, neutrala. Den ska implicera att Sverige varit politiskt neutralt, där allt varit precis lagom.

Något som används i artikeln är synekdoker, när en liten del får representera allt. I denna artikel får majoriteten av Sverige även representera minoriteten. HBTQ-personer, romer, judiska personer, icke-vita personer har funnits i Sverige en mycket lång tid, och det var inte de som beslutade om att deras rättigheter skulle kränkas, utan det var det majoriteten som gjorde. Detta verkar dock vara poängen som Gardell vill få fram - att om en majoritet representerar det hela, innebär detta att vissa historier åsidosätts och ignoreras.

Sammanfattningsvis beskriver texten idén om hur den "gamla goda tiden", den idealiserade svenska historien, är falsk, och inte byggd på fakta, för att de samhällsproblem som finns idag var precis lika närvarande då, det vara bara det att den historien inte berättades, för att ge plats åt en romantiserad bild om det förflutna. Textens ideologi verkar vara en ideologi som kritiserar nationalismen, då den utmanar ett centralt koncept inom denna ideologi - tanken om en gemensam historia för alla som är en del av nationalstaten.

4.3 Den tredje artikeln

Den tredje texten publicerades i *Expressen* den 3/7/18, och skrevs i samband med fotbolls-VM sommaren 2018. Det finns tydliga kontrasterande bilder i texten, vilket kan ses i det följande citatet:

⁷⁶ Gardell, Jonas. Förhärdat ej! *Expressen*. 2015-08-21.

Vi är en nation som rest oss ur fattigdom och armod och ofrihet, och vi gjorde det tillsammans. Frikyrkorörelsen, nykterhetsrörelsen, idrottsrörelsen, arbetarrörelsen. Om vi nödvändigt ska peka ut det svenska så hittar vi det svenska där.⁷⁷

Det målas upp två kontrasterande bilder: å ena sidan finns det något ont: fattigdom, armod och ofrihet. Detta bekämpades av det goda, folkrörelser, som likställs med det svenska. Två andra bilder kontrasteras: den gamla, hemska tiden, och den nya och bra tiden. Genom att definiera de folkrörelser som kämpat mot samhällsproblem som dåtida, blir dessa samhällsproblem, som fattigdom och ofrihet, också definierade som dåtida.

I texten används det tydliga semiotiska val, vilket kan ses i detta citat:

Och under mörkrets timmar spreds hatet i sociala medier och kommentarsfält, och de som hämtar näring ur de mörka sagorna pekade ut en ensam spelare som syndabock, en spelare som man inte ansåg var svensk nog. Att Sverige förlorat var invandrarens fel. [...] Också om vi förlorar mot Schweiz nu på tisdag. Det gör egentligen ingen skillnad för berättelsen.⁷⁸

Användandet av ordet “saga” och “berättelse” är intressant i denna kontext. Ordet “saga”, definierat av Svenska Akademiens Ordbok, beskrivs som “folklig berättelse ofta med övernaturliga inslag.”⁷⁹ Ordet används här både för att beskriva den saga som Gardell själv kommer att berätta om, den saga där människor kämpar för varandra, men också för att beskriva de som skriver rasistiska skällsord på internet - dessa människor hämtar näring ur “de mörka sagorna”. Dessa sagor verkar inte tillhöra det gemensamma narrativet, den gemensamma berättelsen.

Något som tydligt kan ses i denna text är representation av människor. I det följande citatet finns det ett tydligt exempel på personifiering, när ett objekt får en personlighet:

Ingen gång i historien har Sverige varit rikare än nu, friskare än nu, friare än nu, mer jämställt än nu, lyckligare än nu. Aldrig har vi haft det så bra.⁸⁰

⁷⁷ Gardell, Jonas. Det här laget berättar sagan om vårt Sverige. *Expressen*. 2018-07-03. <https://www.expressen.se/kultur/det-har-laget-berattar-sagan-om-vart-sverige/> (Hämtad 2018-12-22)

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Svenska Akademiens Ordlista, saga. 2015. <https://svenska.se/saol/?id=2560835&pz=7>. (Hämtad 2018-12-28)

⁸⁰ Gardell, Jonas. Det här laget berättar sagan om vårt Sverige. *Expressen*. 2018-07-03. <https://www.expressen.se/kultur/det-har-laget-berattar-sagan-om-vart-sverige/> (Hämtad 2018-12-22)

I citatet används det mycket tydligt personifiering. Den svenska nationen kan inte tycka något; den är inte ett subjekt som kan uttrycka känslor och tankar, den är en social konstruktion, den är en samling av alla människor som befinner sig inom Sveriges gränser. Sverige kan inte vara lyckligt, Sverige kan inte inneha denna känsla, för Sverige är en stat med mer än 10 miljoner människor.⁸¹ Landet tillskrivs känslor för att göra en retorisk poäng.

I artikeln skapas det dikotomier, vilket kan ses i det följande citatet:

Och under mörkrets timmar spreds hatet i sociala medier och kommentarsfält, och de som hämtar näring ur de mörka sagorna pekade ut en ensam spelare som syndabock, en spelare som man inte ansåg var svensk nog. Att Sverige förlorat var invandrarens fel. [...] Också om vi förlorar mot Schweiz nu på tisdag. Det gör egentligen ingen skillnad för berättelsen. För segrar vi gör vi det tillsammans. Förlorar vi gör vi det tillsammans. Nyckelordet är tillsammans. Vi ska klara det här. Tillsammans. För vi är Sverige.⁸²

Det skapas en tydlig dikotomi: "vi" är de som kämpar tillsammans, "vi" är det sanna svenska. "De" är personer som agerat rasistiskt mot en icke-vit fotbollsspelare. Genom att definiera vi:et som de som är svenska, innebär detta att "de" definieras som icke-svenska. Detta är en tydlig skillnad från den förra texten, där vi:et också representerar det svenska, men detta vi kritiserar då det tillskrivs rasistiska egenskaper. I denna text är det "de" som tillskrivs dessa egenskaper. I den förra texten används pronomenet vi för att symbolisera Sveriges majoritetsbefolkning, för att visa på hur förtryckta grupper har exkluderats ur den officiella berättelsen om Sverige. I den här texten används det för att implicera att dessa grupper, trots att de inte nämns vid namn, är inkluderade i berättelsen om Sverige.

I denna text är det relevant att undersöka suppression, det som inte sägs. Detta kan mycket tydligt ses i det första citatet. Artikeln verkar implicera att nationen rest sig ur fattigdom och ofrihet "tillsammans". De grupper som utsatts allra mest för fattigdom och ofrihet är de grupper som utsatts för förtryck. Dessa grupper kämpade mot majoritetssamhället för att undkomma fattigdom och få frihet. Användningen av ordet

⁸¹ Statistiska Centralbyrån. 2018. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/> (Hämtad 2018-12-28)

⁸² Gardell, Jonas. Det här laget berättar sagan om vårt Sverige. *Expressen*. 2018-07-03. <https://www.expressen.se/kultur/det-har-laget-berattar-sagan-om-vart-sverige/> (Hämtad 2018-12-22)

“tillsammans” i denna text verkar implicera att detta inte är fallet, utan att majoritetssamhället konsekvent ställt sig på sidan av de förtryckta. Detta är ett exempel på suppression.

Intressant nog så används det i texten nästan uteslutande aktiva verb (se det ovanstående citatet med verb som “förlorar”, “segrar”, “klara”), vilket enligt Machin och Mayrs schema oftast används för att porträttera människor på ett negativt sätt.⁸³

Något som finns i denna text är metaforer och liknelser. Två citeras här:

Och under mörkrets timmar spreds hatet i sociala medier och kommentarsfält, och de som hämtar näring ur de mörka sagorna pekade ut en ensam spelare som syndabock, en spelare som man inte ansåg var svensk nog. [...] Jodå, svårigheter saknas inte och det händer att vi släpper in baklängesmål på övertid.⁸⁴

Samhällsproblem och strukturella problem (Gardell tar specifikt upp rasismen tidigare i texten) liknas vid fotbollsmetaforer. Att en fotbollsspelare utsattes för en våg av rasistiskt hat blir likställt med att släppa in “ett baklängesmål på övertid”. Detta är ett sätt att trivialisera problemen.

Något som inte nämnts tidigare i analysen, men som nu kommer att tas upp, är modalitet. I detta citat uttrycks en form av deontisk modalitet, en modalitet som handlar om hur människor instruerar varandra:

För segrar vi gör vi det tillsammans. Förlorar vi gör vi det tillsammans. Nyckelordet är tillsammans. Vi ska klara det här. Tillsammans. För vi är Sverige.⁸⁵

Här indikerar ordet “ska” att författaren är förhållandevis säker i sin svenska identitet, i vi:et. Han känner sig tillräckligt bekväm i det för att kunna uppmuntra andra människor som också tillhör detta “vi” om vad som borde göras. Detta indikerar även en viss makt, då ordet “ska” används, och inte “kan” eller “borde”.

Det finns flera tydliga skillnader från de tidigare texterna. Till skillnad från den förra texten, som berättar om hur de rättigheter som vunnits i svensk historia har vunnits gentemot det svenska narrativet, att den svenska berättelsen och historieskrivningen har tryckt undan

⁸³ Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 105.

⁸⁴ Gardell, Jonas. Det här laget berättar sagan om vårt Sverige. *Expressen*. 2018-07-03. <https://www.expressen.se/kultur/det-har-laget-berattar-sagan-om-vart-sverige/> (Hämtad 2018-12-22)

⁸⁵ Ibid.

andra historier, visas här en ny berättelse. De rörelser som kämpat för sina rättigheter porträtteras nu inte som rörelser som kämpat emot det klassiska svenska narrativet, utan tillhör nu det svenska narrativet. De som anser att dessa människor inte ska ha sina rättigheter beskrivs som att de hämtar näring ur “de mörka sagorna”.

Sammanfattningsvis verkar den ideologi som ligger bakom denna text till viss del vara en mer nationalistisk än de tidigare artiklarna, då den romantiserar den nationalistiska historieskrivningen på ett annat sätt än de tidigare texterna har gjort. Det har skett en förskjutning i vilka som har en svensk identitet och vilka som delar en gemensam svensk historia, en förskjutning i vad och vilka som definieras som icke-svenska. Den verkar delvis legitimera idén om en gemensam svensk identitet och historia.

4.4 *Den fjärde artikeln*

Den fjärde texten publicerades i *Expressen* den 3/9/18, och skrevs i respons till valet 2018.

Det målas upp två kontrasterande bilder i texten - å ena sidan, Sverigedemokrater som inte bryr sig om klimatet och naturen, och å andra sidan, patrioter som Gardell själv, som bryr sig om bådadera, vilket kan ses i det följande citatet:

Jag har alltid uppfattat oss svenskar som ett ”naturfolk”. Vi älskar våra skogar, våra sjöar, våra berg och våra kuster. ‘Kalla den änglamarken eller himlajorden om du vill, jorden vi ärvde och lunden den gröna’, hur kan det inte vara tillräckligt för att säga nej till ett klimatförnekande SD? [...] Alla vi som på allvar oroar oss när forskarna säger att snart är det försent att rädda vårt land, jorden vi ärvde, lunden den gröna. Varför vill Sverigedemokraterna oss och Sverige så fruktansvärt illa? Jag förstår verkligen inte. [...] Men han blottar sig där, Åkesson. Han avslöjar sig. För han och hans SD är i grunden inga patrioter – som jag är – utan nationalisterna.⁸⁶

Ordet “patriot” används för att referera till personer som bryr sig om det “riktiga” Sverige, och ordet “nationalist” används för att referera till Sverigedemokraterna, de som inte bryr sig om Sverige. De som har en sann kärlek för Sverige bryr sig om klimatet, och de är inte nationalisterna, utan patrioter.

⁸⁶ Gardell, Jonas. Vi är de verkliga Sverigevännerna. *Expressen*. 2018-09-03. <https://www.expressen.se/kultur/vi-ar-de-verkliga-sverigevannerna/> (Hämtad 2018-12-22)

Det finns tydliga exempel på semiotiska val i texten, vilket det följande citatet är ett exempel på: "Mitt ursprung är fromma torpare, skomakare och läsare. [...] Mitt Sverige är lite tafatt, kanske till och med en smula bortkommet, men vi vill väl."⁸⁷ Landet Sverige tillskrivs en rad olika egenskaper som "tafatt" och "bortkommet", vilket kan ses som exempel på personifiering - när Sverige omtalas som "tafatt", och Sveriges 10 miljoner invånare behandlas som en enhet, sker det en personifiering.

I det första citatet finns tydliga tecken på suppression. Ett land som till allra största del är byggd på ockuperad mark, beskrivs nu som "våran". De landområden som tagits med våld från urbefolkningen beskrivs nu som "ärvda".⁸⁸ Ett annat exempel på suppression är hur den svenska historien beskrivs, vilket kan ses i det följande citatet:

Min mormors farfar var fattig torpare från Vingåker vars barn skickades ut i världen för att bli skomakare. Mitt ursprung är fromma torpare, skomakare och läsare. Mitt ursprung är Folktandvården, Vårdcentralen, den kommunala Musikskolan och allt det där våra föräldrar och deras föräldrar drömde om tillsammans och byggde upp under 1900-talet.⁸⁹

Den historia som här presenteras okritiskt verkar vara den "gamla goda tiden", som Gardell tidigare skrivit är falsk och har dekonstruerat. De mer negativa sakerna ur Sveriges historia (kolonialismen, rasismen, misogynin) tas inte upp. Istället berättas landets historia ur perspektivet av författarens egna familjehistoria, för att ge mer av en personlighet till staten.

Det faktum att familjens yrken tas upp kan kopplas till Machin och Mayrs schema, och kallas "funktionalisering". När en person refereras till som det yrke de har ges de mer legitimitet i en text - Gardells familj är inte bara föräldrar, de är "torpare, skomakare och läsare".⁹⁰

I denna artikel finns det ett tydligt exempel på dikotomier. Det finns de som låtsas bry sig om Sverige och det svenska, och de är Sverigedemokraterna. Sen finns det vi, som bryr oss om Sverige och det svenska på riktigt, och detta verkar vara författaren och läsarna.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ *Nationalencyklopedin*, samer. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/samer> (Hämtad 2018-12-27)

⁸⁹ Gardell, Jonas. Vi är de verkliga Sverigevännerna. *Expressen*. 2018-09-03. <https://www.expressen.se/kultur/vi-ar-de-verkliga-sverigevannerna/> (Hämtad 2018-12-22)

⁹⁰ Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 81-82.

Gardell, Jonas. Vi är de verkliga Sverigevännerna. *Expressen*. 2018-09-03. <https://www.expressen.se/kultur/vi-ar-de-verkliga-sverigevannerna/> (Hämtad 2018-12-22)

Något som förutsätts i texten är att alla som läser texten har släkt i Sverige sedan flera generationer tillbaka, vilket kan ses i detta citat:

Mitt ursprung är Folktandvården, Vårdcentralen, den kommunala Musikskolan och allt det där våra föräldrar och deras föräldrar drömde om tillsammans och byggde upp under 1900-talet.⁹¹

Inte alla som läser artikeln kommer att ha föräldrar vars föräldrar bodde i Sverige och byggde upp det, men detta förutsätts av författaren. Inte alla läsare kommer att veta vad Folktandvården och den kommunala musikskolan är, men detta förutsätts. Det skulle kunna vara för att författaren, som i tidigare texter, vänder sig till den publik som kan tänka sig rösta på Sverigedemokraterna, men det verkar inte så, eftersom att de som röstar på Sverigedemokraterna konsekvent refereras till som "de".

Detta kan även ses som ett exempel på en synekdoke, när den lilla delen får representera den stora.⁹² En liten del av Sverige, den del som växte upp i Sverige på 1900-talet och arbetade för att göra landet det det är idag, den del av Sverige som Gardell som anser sig representera, får representera hela Sverige.

Sammanfattningsvis verkar den ideologi som ligger bakom denna text vara en nationalistisk, eller med den synonym som författaren beskriver det, en patriotisk ideologi, som romantiserar nationalstatens gemensamma förflutna. Denna artikel verkar delvis legitimera nationalistiska idéer om en gemensam nationell identitet och historia.

5 Resultat

En tydlig skillnad kan ses i Jonas Gardells texter från 2014 och 2015 och texterna som skrivits 2018. Detta har analyserats med hjälp av metoden CDA, och flera saker har visat sig.

Ett resultat från analysen av den första artikeln är att samtidigt som den tar ställning mot idén att rasism skulle vara något främmande för Sverige och det svenska, används det nästan enbart passiva verb om svenska statens historiska agerande, vilket tyder på att det fortfarande finns en tendens att undvika att lägga skulden och skyldigheten hos den stat som

⁹¹ Ibid.

⁹² Machin, David och Mayr, Andrea, 2012, s. 172.

kritiseras. Artikeln ämnar att kritisera bland annat hur judiska personer behandlats av svenska staten, samtidigt som den använder en kollektivisering om denna grupp.

Ett resultat från analysen av den andra artikeln är att Gardell i den framförallt riktar sig till läsare som delar samma bakgrund som honom själv - detta klargörs genom användningen av pronomenet "vi" när den svenska historien beskrivs. Detta verkar dock vara ett medvetet retoriskt grepp, då den publik som författaren riktar sig till verkar vara de som funderar att rösta på Sverigedemokraterna, och som gör det för att de romantiserat den svenska historien.

Ett resultat från analysen av den tredje artikeln är att de som författaren riktar sig till, de som han anser tillhör det svenska, har förändrats. Tidigare var Sverigedemokraterna och deras anhängare en del av Sverige, en del som romantiserar den svenska historien. Nu tillhör de inte det svenska alls, och partiets rasism och homofobi har formulerats om så att det är något främmande för den svenska identiteten och historien.

Ett resultat från analysen av den fjärde artikeln är att den nationella berättelsen om landets historia, som i den andra artikeln kritiserats, nu hyllas. Det målas upp kontrasterande bilder mellan patrioter och nationalister, mellan de autentiska älskarna av Sverige, och de falska älskarna av Sverige. Samtidigt används personifiering; Sverige får en personlighet, tillskrivs goda avsikter och egenskaper.

Ett genomgående tema i alla texter, inklusive de som kritiserar Sverige, är att det ingenstans nämns att Sverige i århundraden har och fortsätter att kolonisera Sápmi, och att förtrycket mot samerna kvarstår än idag.⁹³ Även när kritiken riktas mot nationalstaten nämns inte den svenska kolonialismen.

Något som kan ses är att det har skett en viss utveckling från 2014 till 2018. I de tidiga texterna kritiserar Gardell tanken om ett gemensamt förflutet för en nation - i de senare hyllas det. I de tidiga texterna skriver Gardell att rasism och homofobi är en oundviklig del av svensk historia- i de senare beskrivs dessa saker som främmande för det svenska. Detta kan kopplas till syftet med denna uppsats, och med metoden CDA - att undersöka reproduktionen av och utmanandet makt och dominans, i denna uppsats fall, utmanandet av och reproduktionen av nationalistiska idéer. I de tidigare texterna utmanar Gardell nationalistiska

⁹³ *Nationalencyklopedin*, samer. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/samer> (Hämtad 2018-12-27)

idéer genom att ifrågasätta saker som idén om ett gemensamt och storslaget förflutet, och i de senare texterna reproduceras samma idéer.

Självklart har det endast gjorts en analys på fyra artiklar, och därför kan dessa slutsatser inte vara universella och odiskutabla, och det enda som denna uppsats kan svara på är det syfte och den frågeställning som ställts. Det är självklart möjligt att denna utveckling känns mycket tydligare än den är på grund av urvalet av artiklar. Om fler artiklar hade valts hade en mer nyanserad diskussion kunnat föras om vad denna utveckling egentligen är ett tecken på.

6 *Analys av de fyra artiklarna utifrån teorin om homonationalism*

I denna uppsats kommer, som skrivits tidigare, den första inriktningen av teorin “homonationalism” att användas - i denna inriktning är det centrala hur (ofta vita) lesbiska kvinnor och gay män är delaktiga i nationalism.

I den första artikeln finns inga tydliga tecken på nationalism - svenska staten och dess historia kritiseras tydligt, speciellt i dess behandling av HBTQ-personer och icke-vita personer. Det görs inga försök till att påstå att landet är exceptionellt jämfört med andra. Istället framförs bilden att Sverige i historien har varit våldsamt mot många förtryckta grupper, och att de rättigheter som dessa grupper idag har är mycket nya och ömtåliga.

I den andra artikeln finns inte heller några tydliga tecken på nationalism - den kritiserar tanken om att den finns en enda gemensam historia för Sverige, och går in på djupet i hur denna tanke exkluderar andra historier, speciellt HBTQ-personer och icke-vita personer.

I den tredje artikeln börjar det bli relevant att se på den utifrån perspektivet av homonationalism. Den hyllar Sverige och dess historia, och nämner inte det våld som denna nationalstat historiskt sett har utfört mot HBTQ-personer, icke-vita personer och andra minoriteter. I ett försök att motverka tankar om att nationalitet är kopplat till etnicitet, försöker Gardell att peka ut andra saker som är klassiskt “svenska” - dessa anser författaren vara saker som “frikyrkorörelsen, nykterhetsrörelsen, idrottsrörelsen, arbetarrörelsen”. Ingen av dessa saker är inkompatibla med tanken om att nationalitet är kopplat till etnicitet. Istället för att, som i tidigare texter, lägga fokus på sociala rörelser som verkat för HBTQ-personers och icke-vita personers rättigheter, läggs här fokuset på andra sociala rörelser. Den nya

nationalism som här läggs fram i ett försök att skapa en mer inkluderande nationalism är fortfarande kompatibel med en exkluderande och rasistisk nationalism.

I den fjärde artikeln kan det ses tydliga spår av nationalism. Nationalstaten glorifieras på ett flertal sätt, och dess historia av förtryck och våld, som författaren diskuterat tidigare, nämns inte alls. Istället beskrivs allt som byggts upp under 1900-talet, och det ges exempel som "den kommunala Musikskolan." Användandet av pronomenet "våra" kan diskuteras här - Gardell antar att alla de som läser texten kommer att ha familj i Sverige som kan spåras flera generationer bakåt. Dessa personer är precis de som Sverigedemokraterna menar när de vill peka ut de människor som är svenska "på riktigt". I sitt försök till att argumentera emot Sverigedemokraterna och deras retorik, legitimeras idéer om en nationell identitet och historia.

Det texterna verkar vilja göra är att stå emot Sverigedemokraternas version av vad det är som är svenskt "på riktigt". Men den historia som presenteras är inte inkompatibel med denna tanke om det essentiella svenska. Historien som berättas är samma historia som kritiserades i de två första artiklarna. Detta kan kopplas till Puars teori om homonationalism; istället för att HBTQ-personer stått utanför staten och dess historia, visas de nu som en naturlig del av nationen, som aldrig har osynliggjorts.⁹⁴ Det sker en form av nationalism som inte ifrågasätts av författaren, vilket Puar skriver om: HBTQ-personer kopplas ihop med vithetsprivilegier och nationalstaten, vilket bryter band till icke-vita HBTQ-personer.⁹⁵

En viktig kontext för dessa resultat är att alla texter som författaren skriver, skrivs utifrån hans position som en vit, cis och gay man med en stor diskursiv makt i det svenska samhället. Genom att reproducera dessa nationalistiska idéer så försvinner en del allianser till icke-vita HBTQ-personer, då de alieneras av hans legitimering av nationalistiska idéer.

7 Sammanfattning och diskussion

Denna uppsats frågeställning och syfte var: Hur utmanas och reproduceras idéerna om en nationell identitet och historia i fyra av Jonas Gardells artiklar som publicerats mellan åren 2014 och 2018? Har det skett någon utveckling i reproduktionen och utmanandet av dessa nationalistiska idéer mellan dessa år? Svaret på den första frågan har redogjorts för ovan, och

⁹⁴ Puar, 2007, s. 39.

⁹⁵ Puar, 2007, s. 128.

svaret på den andra frågan är att ja, det har skett en utveckling mellan 2014 och 2018, men detta skulle kunna vara på grund av urvalet av artiklar, och ett större urval av skulle behövas för att visa på en tydligare utveckling, och för att kunna dra slutsatser vad detta utvecklats i relation till.

När jag gick in i arbetet var det med vissa fördomar. Som rasifierad lesbisk kvinna var jag medveten om Gardell och den diskursiva makt han besitter, men jag var inte helt insatt i de artiklar han skrivit i tidningen *Expressen*. Därför blev jag mycket positivt överraskad av att de första artiklarna jag läste verkligen ifrågasatte den svenska identiteten och historieskrivningen, på ett sätt jag inte alls hade förväntat mig, vilket ledde mig till att omvärdera mina fördomar.

I framtiden skulle jag vilja undersöka frågor som: vilka grupper är det som tjänar på denna homonationalistiska historieskrivning? Är den utveckling som skett en reaktion på det förändrade politiska läget i Sverige, och hur? Vad har drivit på denna utveckling?

Målet med denna uppsats var att kritiskt granska, inte det faktum att motstånd görs mot nationalistiska, rasistiska och homofoba rörelser som Sverigedemokraterna, utan hur detta motstånd görs, och att se hur detta motstånd både kan utmana och legitimera nationalistiska idéer.

Referenser

Akademiska artiklar

Bracke, Sarah. From 'saving women' to 'saving gays': Rescue narratives and their dis/continuities. *European Journal of Women's Studies*. Vol 19(2) (2012): 237–252. DOI: 10.1177/1350506811435032.

Montegary, Liz. Cruising to Equality: Tourism, U.S. Homonationalism, and the Lesbian and Gay Family Market. *WSQ: Women's Studies Quarterly*. Vol 45, No. 1 & 2 (2017): 203-220. DOI: <https://doi.org/10.1353/wsqa.2017.0029>

Schotten, C. Heike. From Critique to Diagnosis, or, We Are All Homonational Now. *International Feminist Journal of Politics*. Vol. 18, No. 3 (2016): 351–370. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/14616742.2015.1103061>

Sharif, Raihan. White Gaze Saving Brown Queers: Homonationalism Meets Imperialist Islamophobia. *Limina*. Volume 21.1 (2015).

van Dijk, Teun A. Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*. Vol 4(2) (1993): 249-283.

Böcker

Bergenheim, Åsa. *Brottet, offret och förövaren: vetenskapens och det svenska rättsväsendets syn på sexuella övergrepp mot kvinnor och barn 1850-2000*. Stockholm, Carlsson, 2005.

Ericsson, Martin. *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige – en analyserande kunskapsöversikt*. Stockholm, Elanders tryckeri, 2016.

Hammer, Bertil & Wallgren, Andrew, Första läseboken: Med originalteckn, 27. uppl., Stockholm, Bonnier, 1929.

Machin, David & Mayr, Andrea, *How to do critical discourse analysis: a multimodal introduction*. London, Sage, 2012.

Puar, Jasbir. *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Durham, NC: Duke University Press, 2007.

Internetkällor

Encyclopedia.com. 2016. <https://www.encyclopedia.com/international/legal-and-political-magazines/nationalist-movements> (Hämtad 2019-01-10)

Expressen. 2018. <https://www.expressen.se/om-expressen/siffror-om-expressen/>. (Hämtad 2018-12-21)

Forum för Levande Historia. 2015. https://www.levandehistoria.se/hbtq/demonstranter_ockuperade_socialstyrelsen_i_protest_mot_sjukdomsstampel. (Hämtad 2018-12-23)

Mikdashi, Maya. Gay Rights as Human Rights: Pinkwashing Homonationalism. *Jadaliyya*. 2011-12-16. <http://www.jadaliyya.com/Details/24855/Gay-Rights-as-Human-Rights-Pinkwashing-Homonationalism>. (Hämtad 2018-12-23)

Puar, Jasbir. The Golden Handcuffs of Gay Rights: How Pinkwashing Distorts Both LGBTIQ and Anti-Occupation Activism. *The Feminist Wire*. January 30. <http://thefeministwire.com/2012/01/the-golden-handcuffs-of-gay-rights-howpinkwashing-distorts-both-lgbtqi-and-anti-occupation-activism/> (Hämtad 2018-12-28)

Statistiska Centralbyrån. 2018. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/> (Hämtad 2018-12-28)

Sverigedemokraterna. Sverigedemokraternas principprogram 2011. https://sd.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogrammet2014_webb.pdf. 2011. s.8. (Hämtad 2018-12-23)

Sverigedemokraternas valmanifest 2018. 2018. <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Valmanifest-2018-1.pdf> (Hämtad 2018-12-21)

Valmyndigheten. 2018. <https://www.val.se/valresultat.html>. (Hämtad 2018-12-22)

Tidningsartiklar

Andersson, Matilda. SD: "Traditionellt i Sverige så är neger en färg". *Nyheter24*. 2011-11-28. <https://nyheter24.se/nyheter/inrikes/632702-sd-traditionellt-i-sverige-sa-ar-neger-en-farg>. (Hämtad 2018-12-23)

Du är en av 87 procent - ta ställning mot rasism. *Expressen*. 2014-09-15. <https://www.expressen.se/nyheter/val2014/du-ar-en-av-87-procent---ta-stallning-mot-rasism/>. (Hämtad 2018-12-21)

Engman, Pascal. Victoria möttes av gråt och jubel på QX-galan. *Expressen*. 2013-02-05. <https://www.expressen.se/noje/victoria-mottes-av-grat-och-jubel-pa-qx-galan/>. (Hämtad 2018-12-21)

Gardell, Jonas. Det farligaste som finns. *Expressen*. 2014-09-30.

Gardell, Jonas. Förhårdas ej! *Expressen*. 2015-08-21.

Gardell, Jonas. Det här laget berättar sagan om vårt Sverige. *Expressen*. 2018-07-03. <https://www.expressen.se/kultur/det-har-laget-berattar-sagan-om-vart-sverige/> (Hämtad 2018-12-22)

Gardell, Jonas. Vi är de verkliga Sverigevännerna. *Expressen*. 2018-09-03. <https://www.expressen.se/kultur/vi-ar-de-verkliga-sverigevannerna/> (Hämtad 2018-12-22)

Kirudd, Sara. Jonas Gardell: "Jag har levt ett liv värt att dö för". *Bohuslänningen*. 2016-10-07. <http://www.bohuslaningen.se/kultur-n%C3%B6je/jonas-gardell-jag-har-levt-ett-liv-v%C3%A4rt-att-d%C3%B6-f%C3%B6r-1.3850647>. (Hämtad 2018-12-21)

Larsson, Erika och Nilsson, Carolina. Demonstranter stoppade SD-tal i Göteborg. *SVT Nyheter*. 2014-05-13. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/stokigt-pa-gotaplatsen-nar-sd-inleder-eu-valkampanj>. (Hämtad 2018-12-21)

Pisoni, Johan. Väljarna uppfattar Sverigedemokraterna som ett högerparti. *SVT Nyheter*. 2017-07-07. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/valjarna-uppfattar-sd-som-ett-hogerparti>. (Hämtad 2019-01-08)

Stengård, Mikael. Hat-attacken mot Sveriges homosexuella. *Aftonbladet*. 2007-08-05. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/11nya9/hat-attacken-mot-sveriges-homosexuella>. (Hämtad 2018-12-23)

Åkesson, Jimmie. Åkesson: Muslimerna är vårt största utländska hot. *Aftonbladet*. 2009-10-19. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/VRx8zd/akesson-muslimerna-ar-vart-storsta-utlandska-hot>. (Hämtad 2018-12-23)

Uppslagsverk

Nationalencyklopedin, förintelsen. Svanberg, Ingvar och Zander, Ulf. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/forintelsen> (Hämtad 2018-12-22)

Nationalencyklopedin, Jan Lindblad. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/jan-lindblad> (Hämtad 2018-12-27)

Nationalencyklopedin, nationalism. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nationalism> (Hämtad 2018-12-29)

Nationalencyklopedin, priderörelsen. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/priderorelsen> (Hämtad 2019-01-02)

Nationalencyklopedin, Rwanda. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/rwanda> (Hämtad 2019-01-09)

Nationalencyklopedin, samer. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/samer> (Hämtad 2018-12-27)

Svenska Akademiens Ordlista, nationalstat. 2009. <https://svenska.se/so/?id=35218&pz=7>.
(Hämtad 2019-01-02)

Svenska Akademiens Ordlista, saga. 2015. <https://svenska.se/saol/?id=2560835&pz=7>.
(Hämtad 2018-12-28)

Videoklipp

Jonas Sjöstedt: "När jag tittar på dig Jimmie Åkesson, tänker jag på ett flaskskepp" [online video], 2013, Flygandedraketwitter, <https://www.youtube.com/watch?v=HANdci6QreM>
(Hämtad 2018-12-21)